

HISTORIEN OM SØLYST

Mere end 500 års historie

Sølysts historie går helt tilbage til 1507, hvor Kong Hans begyndte at opkøbe grunde for at opføre Hvidøre Kongsgård tæt ved Øresunds kyst. Det var her på Hvidøre Kongsgård, at Mor Sigbrit og datteren Dyveke, som Christian II havde et godt øje til, fik bolig i 1513. I 1666 blev den gamle kongsgård givet i fæste til den kongelige historiograf Vitus Bering. Bering byggede sig en mere tilsvarende bolig, som han i taknemmelighed over for Christian V omdøbte til Christiansholm.

På Christiansholms grunde blev der i tidens løb opført en række mindre huse, bl.a. lyststedet Bellevue, som eksisterende frem til 1936-37, hvor arkitekt Arne Jacobsen byggede det nuværende teater. I 1724 fik den hollandske silkekræmmer Julius Fröichen fæstebrev på en del af Kongsgården Hvidøre, og her opførte han bl.a. en hovedbygning, som kan kaldte "Seelust" (senere Sølyst). Sølyst blev i 1753 købt af storkøbmanden Just Fabritius, der også ejede Christiansholm, men han var så glad for selskabelighed, at han ønskede sig en prægtig sommerbolig med mere plads.

En af de mest kendte ejere gennem tiderne var finans-, kommerce- og statsminister Heinrich Ernst Schimmelmann. I hans tid (1776-1831) blev Sølyst samlingsstedet for alle, "hvem kunst og videnskab havde påtrykt åndens sande stempel". Schimmelmann giftede sig med komtesse Emilie Ranzau, som imidlertid døde af brystbetændelse allerede efter fire års ægteskab. Det var et hårdt slag for Schimmelmann, som satte sin elskede hustru et varigt minde ved en kilde i parken. Emiliekilde har den heddet siden, og vejen som i dag går forbi Sølyst, hedder derfor Emiliekildevej.

To år senere giftede Schimmelmann sig med Charlotte Schubart, der introducerede kultursaloner på Sølyst. Sølyst blev herefter samlingsstedet for statsmænd, diplomater, erhvervsfolk og kunstnere af enhver art. Blandt de kunstnere der havde sin gang på Sølyst, var H. C. Ørsted, Johan Ludvig Heiberg og en lang række andre, der kastede glans over de kulturelle saloner.

Adam Oehlenschläger var ligeledes en hyppig gæst på Sølyst, og når vi i nationalsangen "Det er et yndigt land" synger om "brede Bøge nær salten Østerstrand", så er det efter alt at dømme området ved Hvidøre, Emiliekilde og Sølyst, Oehlenschläger er blevet inspireret af.

Siden hen har Den Suhrske familie, Landmandsbankens direktør Emil Glückstadt og Dansk-amerikaneren Gorm Rasmussen ejet Sølyst. I 1948 blev Sølyst købt af Det Kongelige Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab, der fortsat ejer Sølyst den dag i dag. Sølyst har siden været Selskabets domicil og ramme om de traditionsrige skydninger.

Skydebrødrenes historie

Det Kongelige Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab hed oprindeligt "Det Danske Kompagni" og kan med sikkerhed føre sin historie tilbage til 1334. I de snart 700 år, hvor skydeselskabet har eksisteret, har de kun haft til huse ganske få steder. Det første kompagnihus lå i det stræde, som det har givet navn til, nemlig Kompagnistræde. Her skød skydebrødrene til måls med armbrøst, men da de gik over til bøsser med kugler og krudt, måtte de flytte ud af byen. I 1753 lejede de og senere erhvervede et par af de grunde, der strakte sig fra Vesterbrogade ned til vandet ved Kalvebod Brygge og indrettede en skydebane. Det siges, at oprindeligt skød brødrene til Kongefugleskydning til en levende fugl på en stang, men senere blev de mere humane og skød til en opsat fugl lavet af træ.

I 1780 tog Selskabet, med kongens tilladelse, navneforandring til det lidt besværlige navn "Det Kongelige Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab". Der findes ingen formålsparagraf i Selskabets regler og forordninger, men det nævnes alene, at man bygger på et nationalt grundlag om trofasthed og hengivenhed overfor Kongehuset.

Der var et ønske om at skydebrødrene skulle indgå i Københavns forsvar, og da fugleskydningen kun fandt sted én gang om året, var der behov for mere træning. Derfor opfandt skydebrødrene de ugentlige skiveskydninger og ritualer med, at en ny skydebrøder skulle give en skydeskive, som brødrene skød efter. Skydeskiverne fra 1752 og 50 år frem er derfor gennemhullet, og mange blev skudt helt i stykker. Omkring år 1800 begyndte skydebrødrene at levere en malet skive med navn, motiv og optagelsesdato, der blev bevaret, og så en enkel skive, der kunne bruges til selve skydningen.

I knap 200 år havde Selskabet således til huse på Vesterbro i den bygning, der indtil for nylig rummede Københavns Bymuseum. I takt med at København og Vesterbro voksede, blev skydebanen klemt, og der opstod spændinger imellem de kjolebeklædte skydebrødre og Vesterbros borgere. Uroen kulminerede, da en dreng blev ramt af et skud, men problemet blev delvist løst ved at skydebrødrene isolerede sig bag den kendte høje skydemur, der blev bygget ud mod Istedgade i 1892. Konflikterne var dog ikke helt skrinlagt, men skydebrødrene fortsatte med at skyde indtil Selskabet i 1948 købte Sølyst.

Den 15. september 1949 indvier Det Kongelige Kjøbenhavnske Skydeselskab og Danske Broderskab ved en storslået fest med deltagelse af Kong Frederik og Dronning Ingrid det renoverede og istandsatte Sølyst. Siden 1527 hvor Frederik I af Danmark blev optaget i Selskabet, har det været en tradition at danske konger og dronninger lader sig optage i Selskabet, hvoraf mange har været formænd for Selskabet. Sølyst danner stadig rammen om de traditionsrige skydninger og gallamiddage for skydebrødrene med efterårets Kongefugleskydning som det absolutte højdepunkt. Her kåres Fuglekongen som Selskabets kommende formand, og til middagen inviteres en række officielle gæster.

Selskabets skydebrødre har gennem århundrede foræret Selskabet malede skiver ved deres optagelse som skydebroder. Motiverne er mangfoldige og mange af landes fremmeste kunstnere har malet disse skiver, og samlingen betragtes i dag som en bevaringsværdig, enestående kulturel arv, som leverer minder om en tid, hvor kongelige, statsmænd og store kulturpersonligheder fornøjede sig med ugentlige sommerskydninger på Sølyst. Både Schimmelmann og en lang række af de kulturpersoner, som havde deres gang på Sølyst i Sølysts tidligere storhedstider, var medlemmer af Skydeselskabet. Der er formodentligt ingen af disse personer der på noget tidspunkt har haft i tankerne, at deres malede skiver engang skulle hænge på Sølyst. Ringen sluttede således på smukkeste vis.

I 2010 indviede H.M. Dronning Margrethe Sølysts Skivemuseum, som rummer Danmarks største samling af oliemalerier i træ med mere end 2.000 malede skydeskiver.

